

ЕК: Porez na ugljik (CBAM) za gnojiva neće biti zaustavljen, unatoč tržišnoj krizi

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 03.04.2026 Брой: 4/2026

Europska komisija kategorički je odbacila pozive na privremenu suspenziju Mehanizma za prilagodbu na granici zbog ugljika (CBAM) za uvoz gnojiva u EU. Unatoč napetoj tržišnoj situaciji, pogoršanoj geopolitičkim sukobima, Bruxelles inzistira da obustava mehanizma predstavlja više rizika nego koristi za europsko gospodarstvo, tvrdeći da on štiti europsku proizvodnju i izbjegava ovisnost o uvozu. Kao odgovor na nezadovoljstvo visokim cijenama (pojačanim sukobom na Bliskom istoku), Bruxelles se kladi na ublažavanje određenih carina i priprema opsežan plan za transformaciju sektora gnojiva, o kojem će se raspravljati sredinom mjeseca.

Od početka godine vodeće europske poljoprivredne zadruge i sindikati upozoravaju na ozbiljne probleme. Prema podacima Copa-Cogeca, već u prvom mjesecu stupanja na snagu finansijskih obveza prema CBAM-u (siječanj 2026.), uvoz dušičnih gnojiva u EU pao je za preko 80% (na samo 179 tisuća tona u usporedbi s preko 1,1 milijun tona godinu ranije). Industrija i dalje inzistira na "hitnoj obustavi" mehanizma za gnojiva kako bi se zaštitila europska poljoprivreda od gubitka konkurentnosti, no Bruxelles za sada odbija napraviti iznimku.

Zabrinutost zbog ovisnosti o uvozu

Tijekom sastanka ministara poljoprivrede EU-a 30. ožujka, europski povjerenik za poljoprivredu Christophe Hansen "pribio je entuzijazam" državama članicama koje su se nadale iznimci za dušična gnojiva. CBAM, koji u praksi funkcionira kao porez na uvoz proizvoda s visokim ugljičnim otiskom, zahtijeva od uvoznika da kupe posebne certifikate.

"Obustava primjene CBAM-a na gnojiva, čak i ako za to u budućnosti postoji pravna osnova, riskira pogoršanje naše ovisnosti o uvozu. Stoga moramo biti vrlo oprezni po tom pitanju", rekao je povjerenik Hansen ministrima poljoprivrede.

Kako bi ublažio finansijski udar, Komisija je već poduzela alternativne mjere:

- Suspendiju carina za određene vrste gnojiva koja dolaze iz zemalja koje nisu Rusija i Bjelorusija.
- Smanjenje standardne nadoplate (*default mark-up*) na vrijednost uvoza gnojiva unutar samog mehanizma.

Pritisak država članica raste

S druge strane rasprave nalaze se predstavnici poljoprivrednog sektora i niz država članica, koji inzistiraju na hitnom djelovanju. Visoke cijene i smanjena dostupnost sirovina, uzrokovane sukobom na Bliskom istoku, stvaraju ozbiljne poteškoće europskim poljoprivrednicima usred proljetne kampanje.

Irski ministar poljoprivrede, hrane i mora, Martin Heydon, jedan je od najvećih zagovornika stanke u primjeni mehanizma.

"CBAM stvara rizik od dodavanja još jednog sloja inflacije troškovima gnojiva. Zato podržavamo stvaranje mehanizma za privremenu obustavu njegove primjene na gnojiva, i to na najbrži mogući način", naglasio je Heydon prije sastanka u Bruxellesu.

Akcijski plan i nadolazeći sastanak na visokoj razini

Umjesto derogacije od ekoloških zahtjeva, Bruxelles priprema novi Akcijski plan za gnojiva, koji će biti predstavljen kasnije ovog proljeća. S tim u vezi, 13. travnja 2026. povjerenik Hansen saziva hitni sastanak na visokoj razini sa dionicima iz sektora. Očekuje se da će fokus nove strategije biti na:

- Kratkoročnim i dugoročnim strukturnim mjerama za stabilizaciju tržišta;
- Poticanju unutarnje proizvodnje u EU kako bi se smanjila vanjska ovisnost o trećim zemljama;
- Potpori poljoprivrednicima za učinkovitije korištenje resursa;
- Zamjeni mineralnih gnojiva biološkim i niskougljičnim alternativama.

Ostaje za vidjeti hoće li ovi koraci biti dovoljni da smire europske poljoprivrednike, koji se i dalje bore s rastućim troškovima proizvodnje i neizvjesnošću u globalnim opskrbnim lancima.